

Ptáci žijící v daném prostředí

Ptáci žijí v takovém prostředí, kde mají dostatek potravy, vhodné podmínky pro hnízdění a kde se umí chránit před predátory. K tomuto prostředí se ptáci přizpůsobili stavbou těla (stavbou dolních končetin, tvarem zobáku - souvisí s druhem potravy, samice ochranným zbarvením peří apod.).

VODNÍ PTÁCI

- dovedou plavat - mezi prsty mají plovací blány různého tvaru
- nohy jsou posunuty dozadu
- husté opeření (prachové i obrysové peří) - peří je nesmáčivé (potírají ho olejovitým výměškem z kostrční žlázy)
- vrstva podkožního tuku - ochrana před podchlazením
- hnízdí většinou na souši blízko vody, potravu loví ve vodě

Vrubozobí ptáci - lžícovitý zobák s vroubkou - procezuji vodu s bahnem

Labuť velká

Dlouhý krk (škrubání rostlin v hloubkách), tři prsty spojené plovací blánou, mládřata nekrmivá, původně tažný pták, v současnosti přezimuje.

Husa velká

Šedé zbarvení, housata šedožlutá a nekrmivá, tažný pták. Živí se rostlinami.

labuť velká

husa velká

Kachna divoká

Pohlavní dvojtvárnost (samec pestře zbarven), všežravý pták, mláďata nekrmivá. Kachny u nás přezimují.

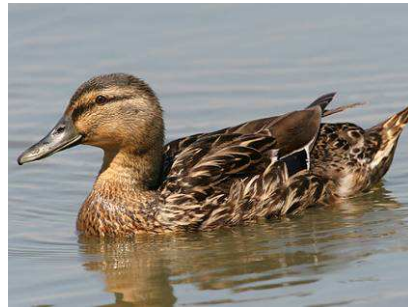
Polák chocholačka

Menší než kachna, potápí se do velkých hloubek (7 m), potravou jsou malé ryby, měkkýši a hmyz. Tažný pták.

Čírka modrá

kachna divoká - samec

kachna divoká - samice

polák chocholačka

čírka modrá

Potápky, veslonozí, dlouhokřídlí - ostrý zobák, loví ryby, potápí se

Potápka roháč

Plovací blána vytváří kolem prstů kožní lem, hnízdo staví na vodě, mláďata jsou nekrmivá. Loví malé ryby. Potápka roháč je tažný pták.

Kormorán velký

Plovací blána spojuje všechny 4 prsty, má dlouhý, hákovitý zobák, loví ryby – rybářům způsobuje škody, ale je zákonem chráněný. Hnízda staví na stromech, mláďata krmí. Tažný pták, řadíme ho mezi *veslonohé* ptáky.

Lyska černá

Prsty s lalokovitými kožními lemy, živí se rostlinnou potravou a drobnými vodními živočichy. Mláďata jsou nekrmivá. Většinou u nás přezimuje. Lyska patří ke *krátkokřídlým*.

Racek chechtavý

Dlouhá a úzká křídla, řadíme ho mezi *dlohokřídlé*. Má plovací blánu mezi prsty. Výborný letec, umí plavat. Mláďata nekrmivá. Některé druhy racků přezimují, jiní odlétají na zimu k moři.

potápka roháč

kormorán velký

lyska černá

racek chechtavý

MOKŘADNÍ PTÁCI

- prodloužené běháky zadních končetin – přizpůsobení k brodění při hledání potravy (neplavou)
- prodloužené prsty – usnadňují pohyb po bahnitěm dně
- většinou špičatý zobák – loví na mělčinách i mimo vodu

K mokřadním ptákům patří např. volavky, čápi, krátkokřídlí (slípka zelenonohá), dlouhokřídlé (bahňáci) a další.

Volavka popelavá

Živí se rybami, obojživelníky – kořist harpunuje dlouhým špičatým zobákem. Hnízdí na stromech (v koloniích), mláďata krmí. Částečně u nás přezimuje. Volavku popelavou najdeme u řek a rybníků. **Volavku bílou** nalezneme v okolí rybníků u Třeboně.

Čáp bílý

Staví velká hnízda z větví (komíny, vysoké stromy), mláďata krmí. Loví žáby, myši, hraboše. Je to tažný pták.

Čáp černý

Menší než čáp bílý, hnízda staví na stromech, na skalách. Loví obojživelníky a ryby, svá mláďata krmí. Tažný pták.

Čejka chocholá

Břežky rybníků, louky – živí se plži a hmyzem. Mláďata nekrmí, tažný pták.

Slípka zelenonohá

Na čele červená lysina, zelené nohy. Skrývá se v rákosí, hnízdo staví na vodě, mláďata krmí. Potravou jsou drobní bezobratlí vodní živočichové a rostlinná potrava. Je částečně tažná.

volavka popelavá

volavka bílá

čáp bílý

čáp černý

čejka chocholá

slípka zelenonohá

MOŘŠTÍ PTÁCI

- jsou přizpůsobeni k získávání potravy ve vodě
- někteří výborně plavou, jiní se brodí, potápí se, výborní letci

Tučňáci

Ztratili schopnost letu, křídla veslovitá – přizpůsobená k potápění a plavání. Nohy posunuty dozadu, prsty mají velké drápy, mezi prsty je plovací blána. Mají vrstvu podkožního tuku. Živí se rybami. Výskyt – pobřeží Antarktidy.

tučňák patagonský

tučňák magellanův

tučňák skalní

Albatrosi

Výborní letci – dlouhá, štíhlá křídla. Plovací blána mezi silnými prsty. Loví ryby, hlavonožce, medúzy. Výskyt – jižní polokoule. Albatrosi hnízdí jednou za dva roky – o jedno mládě se starají 250 dnů.

albatros stěhovavý

Plameňáci

Dlouhé brodivé nohy, mezi prsty malá plovací blána, dlouhý krk. Na okrajích zakřiveného zobáku mají rohovité vroubky – procezují vodu s bahnem (loví tak měkkýše, korýše, larvy, plankton). Žijí při pobřeží – zátoky, jezera.

plameňák růžový

Další vybrané druhy mořských ptáků:

tučňák císařský

racek mořský

papuchalk bělobradý

fragatka vznešená

racek atlantský

terej tichomořský

DRAVCI A SOVY

- masožraví ptáci žijící většinou v lesích, výborní letci
- ostrý, hákovitě zahnutý zobák
- silné nohy se zahnutými drápy - pařáty
- výborný zrak i sluch
- mláďata dravců i sov jsou krmivá, opeření tvoří bělavé prachové peří
- podílejí se na udržení biologické rovnováhy

Sovy mají zakulacenou hlavu a velké oči, které jsou blízko sebe. Jsou nepohyblivé (sovy mají schopnost otáčet hlavou až o 270°. Zevní prst mohou otočit dozadu - vratiprst. Sovy létají potichu - obrysová pera s měkkými okraji.

Potravu dravců a sov tvoří myši, hraboši, obojživelníci, hadi, ptačí mláďata, větší druhy loví zajíce apod.

SOVY

sýček obecný

výr velký

puštík obecný

kalous ušatý

kulíšek nejmenší

sova pálená

sovice sněžní

DRAVCI

káně lesní

jestřáb lesní

sokol stěhovavý

krahujec obecný

raroň velký

ostříž lesní

orel mořský

poštolka obecná

sup bělohlavý

LESNÍ STROMOVÍ PTÁCI

Šplhavci

- silný zobák - dlátovitý tvar přizpůsobený k tesání do kmenů (hledání larev)
- dlouhý jazyk se zpětnými háčky (vytahování larev)
- šplhavé nohy - 2 prsty dopředu a 2 dozadu
- rýdovací ocasní pera slouží jako opora při pohybu po kmenech
- hnízdí v dutinách stromů a korunách, mláďata jsou krmivá

datel černý

strakapoud velký

žluna zelená

Pěvci

- čtyřprsté končetiny přizpůsobené k pohybu po stromech - dlouhý běhák (opatřen rohovitými štítky), zadní prst silnější, samostatně pohyblivý
- zobák šídlovitý nebo kuželovitý - potravu vyzobávají

- hlasové ústrojí - syrinx
- hnízda jsou většinou miskovitá nebo využívají dutin po šplhacích (brhlík), mláďata jsou krmivá, po vylíhnutí značně nevyvinutá
- některé druhy u nás přezimují, jiní odlétají (např. hmyzožraví)
- potravou jsou hmyz a jeho larvy, kroužkovci, plži, semena, plody

brhlík lesní

kos černý

drozd zpěvný

sojka obecná

kavka obecná

krkavec velký

pěnkava obecná

sýkora koňadra

sýkora babka

sýkora modřinka

sýkora parukářka

sýkora uhelníček

PTÁCI OKRAJE LESA A KŘOVIN

- nohy přizpůsobeny k pohybu po zemi i ve větvích
- většinou rovný zobák – živočišná i rostlinná potrava
- hnízdí na stromech, keřích i na zemi, mláďata krmí

K této skupině ptáků řadíme měkkozobé (holubi), kukačky (nestaví hnízda – hnízdní parazitizmus) a pěvce. Většinou jsou to tažní ptáci, popř. potulní (vrána obecná). Zvláštností jsou havrani – druhy žijící na našem území na zimu odlétají do JZ Evropy, na zimu přilétají druhy ze severu.

rákosník zpěvný

pěnice černohlavá

strnad obecný

holub hřivnáč

tuhýk obecný

kukačka obecná

straka obecná

vrána obecná

havran polní

PTÁCI OTEVŘENÉ KRAJINY

HRABAVÍ

- nohy přizpůsobeny k pohybu po zemi – silné hrabavé nohy, tupé drápy
- krátký a silný zobák – jsou všežraví
- hnízda staví na zemi, mláďata jsou nekrmivá
- létají těžce, výborně běhají
- samice (slepice) zbarveny nenápadně, samci (kohouti) pestře vybarveni
- stálí ptáci, jsou lovní (bažant)

bažant obecný

koroptev polní

křepelka polní

SVIŠŤOUNI

Rorýs obecný

Malé přichycovací nohy – všechny 4 prsty dopředu – neumí sednout na zem ani na větev. Hnízdí v koloniích – ve skalách, ve věžích (města), zříceninách. Je tažný pták.

PĚVCI

Mnoho pěvců se přizpůsobilo životu ve městech a obcích. Živí se hmyzem (vlaštovky, jiříčky), semeny, popř. jsou zmožraví (vrabec polní). Mláďata jsou krmena hmyzem. Jsou tažní i stálí (vrabec domácí).

skřivan polní

vrabec domácí

vrabec polní

vlaštovka obecná
(hluboce vykrojený ocas)

jiříčka obecná
(mělce vykrojený ocas)

PTÁCI BŘEHŮ TEKOUČÍCH VOD

- ptáci vázáni na čistou vodu, kde loví hmyz, malé korýše, měkkýše
- při sběru potravy se brodí v potocích, říčkách, popř. se potápí (ledňáček se střemhlav vrhá pod vodní hladinu)
- hnízdí na březích, pouze konipas bílý je přizpůsobivý a hnízdí i v blízkosti lidských obydlí, popř. v otevřené krajině; ostatní druhy jsou pevně vázány na břehy potoků a říček s čistou vodou

skorec vodní

ledňáček říční

břehule říční

konipas horský

konipas bílý

PTÁCI OBŘÍCH A MINIATURNÍCH ROZMĚRŮ

BĚŽCI, kteří patří k velkým ptákům:

- mají mohutné tělo
- mají dlouhý krk s malou hlavou a plochým zobákem
- křídla jsou zakrnělá – nemohou létat (na hrudní kosti není ani tzv. hřeben, který mají všichni létající ptáci)
- nohy jsou velmi silné, přizpůsobené k běhu

Pštros dvouprstý

Žije v Africe – savany a polopouště, nohy mají 2 prsty. Je to největší pták (260 cm, až 100 kg). Je to všežravec (živí se plody, listy, semeny, hlodavci, plazy)

Emu hnědý

Žije v Austrálii, je býložravý, 150 – 190 cm, 20 – 55 kg.

Nandu pampový

Žije v J Americe – na savanách a stepích Argentiny, Brazílie a Bolívie, váží asi 20 kg. Je všežravý – listy, semena, plody, hmyz, drobní obratlovci.

pštros dvouprstý

emu hnědý

nandu pampový

Drop velký – ptáci krátkokřídlí

Náš největší žijící pták (100 cm, asi 15 kg).

drop velký

Kolibříci (SVIŠŤOUNI), kteří patří k drobným ptákům

- žijí v tropech Jižní a Střední Ameriky
- duhové zbarvení křídel - způsobuje lom světla
- ocas vidličnatě větvený
- trubicovitý zobák přizpůsobený k sání nektaru z květů
- zahnutá křídla umožňují vířivý let, létají jako hmyz
- jejich velikost je v cm, váha v gramech

kolibřík fialovohrdlý

kolibřík běloskrvný

kolibřík purpurový

Králíček obecný – pěvci (pěnicovití)

Je to náš nejmenší pták – 9 cm, asi 5 g. Má zašpičatělý zobák, zavalité tělo a krátký ocas. Živí se hmyzem a jejich larvami, přezimuje u nás. Výskyt – jehličnaté (smrkové) lesy, popř. i v zahradách s dostatkem jehličnanů.

CHOVNÍ DOMÁCÍ PTÁCI

husa domácí

kachna domácí

perlička domácí

kur domácí

krocán domácí

DOMÁCÍ MAZLIČCI

korela

chůvička

zebříčka

kanár

andulka

rosela